

Universitat de Girona. Llicenciatura de Pedagogia
Assignatura: **Participació i Treball en Equip a les Institucions Educatives**
Tipus: **Obligatòria**
Durada: **Semestral (2on semestre de quart curs)**
Valor Creditici: **6 crèdits**
Professor: **Joan Teixidó i Saballs**
Curs: **2007-2008**

1. SENTIT DE L'ASSIGNATURA EN EL PLA D'ESTUDIS

La presència de l'assignatura "Participació i Treball en Equip en les Institucions Educatives"¹ com a matèria obligatòria en el pla d'estudis que condueix a l'obtenció de la Llicenciatura de Pedagogia obeeix a dues raons fonamentals:

- a.- Des de l'òptica de les persones, a la convicció que el ple desenvolupament dels professionals de l'educació, tant pel que fa a la intervenció directa amb els destinataris dels serveis, com pel que fa a la realització de funcions de coordinació, gestió i direcció, arriba als seus nivells més alts en el marc d'una cultura basada en la implicació i el compromís en un projecte comú.
- b.- Des de l'òptica de les institucions, a la constatació que la millora i el progrés de les organitzacions únicament s'aconsegueix a partir de la suma del treball en equip dels seus membres.

D'aquestes premisses se'n desprèn la necessitat d'afavorir el desenvolupament de valors, actituds i habilitats professionals tendents a la construcció d'hàbits i rutines de treball en equip en el si de models participatius.

Així queda reflectit en el document de Pla d'Estudis quan, en analitzar les competències bàsiques que es pretenen desenvolupar en els futurs pedagogs, hi trobem:

- 2. Animar, coordinar i supervisar equips de treball des d'una perspectiva educativa
- 4. Gestionar amb autonomia una organització o servei educatiu
- 9. Proposar innovacions educatives a partir de l'anàlisi de les característiques de la comunitat i les seves especificitats humanes, culturals i socials.
- 10. Obtenir i tractar la informació i documentació necessària per a la seva funció de forma adient.

Arran d'aquests arguments, l'assignatura es proposa de contribuir al desenvolupament, des d'una perspectiva reflexiva i crítica, de les competències i les destreses necessàries per a la incorporació dels pedagogs al si d'equips de treball multiprofessionals així com per a lideratge o la dinamització de grups

---

¹ D'ara en endavant, l'abreujarem amb les sigles PiTE

i col·lectius de diversa índole: claustres de professors, grups d'esplai, equips de monitors, grups d'acció social, equips esportius...

2. OBJECTIUS

1. Descriure, analitzar i valorar críticament els fonaments, els models, les realitzacions pràctiques i els problemes i reptes que planteja la participació
2. Conèixer els fonaments i les característiques del treball en equip
3. Conèixer i analitzar críticament els principals factors que contribueixen a la consolidació d'una cultura col·laborativa a les institucions educatives.
4. Contribuir al desenvolupament d'habilitats comunicatives dels alumnes.
5. Connectar els coneixements exposats amb la realitat pràctica de les institucions educatives.
6. Analitzar processos organitzatius i problemes comunicacionals a les organitzacions
7. Fomentar l'intercanvi d'experiències i la construcció conjunta de coneixements entre els estudiants.

3. UNITATS FORMATIVES

En el procés de concreció i desplegament del pla docent de l'assignatura, cal partir dels descriptors que apareixen al Pla d'Estudis. Són els següents:

La comunicació a les organitzacions: naturalesa, modalitats, condicionants. El sistema de relacions : clima i cultura. Participació en la gestió institucional i nivell d'autonomia institucional. Presa de decisions : fases, models, estils. La innovació i la presa de decisions: resistències al canvi. El treball en equip i la seva influència en el grup. Anàlisi i tractament de problemes i conflictes.

Aquesta primera concreció és estructurada i organitzada en una proposta formativa que consta de 7 unitats formatives, més una d'introductòria

UF0. Introducció a l'assignatura

1. Viatge a l'interior d'una organització educativa.
Dimensió tècnica i dimensió relacional
2. La cultura de l'organització
Anàlisi i intervenció sobre la cultura de l'organització.

UF1. La participació com a estratègia de desenvolupament.

1. La creativitat, la participació i la millora continuada com a factors determinants d'una nova cultura institucional
2. Fonaments de la participació: concepte, models, etc.
3. Realitats, dèficits, problemes i reptes de futur dels models participatius.
4. Vers la consolidació d'una cultura participativa.

UF2. El treball en equip a les institucions educatives.

1. De l'individu al grup: gènesi de l'equip de treball
2. Fonaments del comportament dels equips: condicionants externs i recursos interns
3. Identitat de l'equip: estructura, processos, activitat
4. Poder i política en els equips: les coalicions
5. Dinamització i lideratge del treball en equip
  - 5.1. Recursos i tècniques per al treball en grup
  - 5.2. Conèixer i treballar els rols
  - 5.3. Afavorir el diàleg
  - 5.4. Valorar el treball en grup

UF. 3. Presa de decisions en grup: les reunions

- 1.. Variables que incideixen en la presa de decisions
- 2.. Procediments de presa de decisions en grup
- 3.. Fonaments de les reunions: entre l'eficiència i la satisfacció
- 4.. Preparació i desenvolupament d'una reunió
- 5.. Presidència i dinamització de reunions.

UF 4. Gestió de la comunicació: xarxes i canals.

1. Comunicació, informació i comportament organitzatiu
2. Xarxes, canals i barreres de la comunicació
3. Tipologia de comunicacions
4. La millora de la comunicació: l'organització comunicant

UF 5 Resolució de conflictes

1. Les institucions educatives com a escenaris de conflictes
2. De la comprensió a la intervenció: la conducta davant del conflicte
3. Estratègies de resolució col.laborativa de conflictes.
4. La mediació.

UF 6. Atenció als nous membres: socialització institucional

1. La introducció en la cultura institucional
2. Procés de socialització i compromís amb la institució
3. L'atenció específica als membres de la comunitat
4. Estratègies d'atenció als nous membres

UF7 Desenvolupament d'habilitats comunicatives

1. Habilitats per parlar en públic
2. Habilitats per escoltar
3. Habilitats per fer preguntes
4. Habilitats per comunicar-se buscant resposta: la consulta
5. Habilitats per afrontar objeccions i resistències
6. Habilitats per emetre crítiques
7. Habilitats per acceptar crítiques, hostilitats i atacs verbals
8. Habilitats per la realització d'entrevistes disciplinàries
9. Habilitats per a la mediació en els conflictes
10. Habilitats per comunicar-se sense paraules : comunicació no verbal

11. Habilitats per canviar d'estil comunicatiu: agressiu. inhibit, assertiu
12. Habilitats per comunicar-se amb missatges personals
13. Habilitats per comunicar-se tot esperant resposta: la consulta
- 14.....

4. METODOLOGIA

La metodologia de treball que es preveu per a l'assignatura ens fonamenta en quatre grans tipus d'activitats.

- a) La realització de classes, en sessions de gran grup, destinades a l'exposició dels aspectes de fonamentació del programa
- b) La realització d'un treball de fonamentació, observació, anàlisi i reflexió sobre aspectes de la dinàmica de funcionament quotidià de les institucions educatives, sota el guiatge i la tutoria del professor, d'acord amb els criteris de realització i de correcció que s'exposaran oportunament.
- c) La lectura de textos i altres fonts bibliogràfiques citades a la bibliografia específica de cada tema, així com d'altres referències (procedents de revistes especialitzades, recerca específica, CD's, videos, etc.) necessàries per tal de fonamentar adequadament la realització del treball anterior.
- d) La realització de pràctiques d'aula de desenvolupament d'habilitats comunicatives arran del treball realitzat i de les propostes i aspectes que es recullen a la UT4 del programa.

5. AVALUACIÓ

Es preveuen dues modalitats d'avaluació: continuada i final.

Avaluació continuada

Poden acollir-se a l'avaluació continuada els estudiants que assisteixin amb regularitat a les sessions de classe i presentin els treballs i exercicis pràctics en la data assenyalada.

L'avaluació continuada consisteix en:

AC1. Elaboració del relat que reculli una situació viscuda en una organització seguida d'una reflexió entorn dels diversos fenòmens que es recullen al cas relacionats amb elements tractats al temari de l'assignatura	20%
AC2 Resposta a les qüestions prèvies per a la preparació d'un Debat d'Aula entorn de la lectura "Estratègies de resolució de conflictes organitzatius a escoles i instituts"	20%
TSPA La realització d'un treball de síntesi a partir d'una de les pràctiques d'aula	10%
Disseny d'una dinàmica d'aula per al treball d'una habilitat relacionada amb la UT4 del programa de l'assignatura. L'activitat es durà a terme a l'aula(en un màxim de 45 min.) durant els darrers dies del trimestre.	30%

Examen. Resposta a dues preguntes (a triar d'entre tres) referides a aspectes desenvolupats al temari de l'assignatura	20%
--	-----

La fixació de les dates màximes de lliurament de les, Pràctiques d'Aula, les Activitats d'Avaluació Continuada es recollirà al full de planificació de l'assignatura

Avaluació final

Els estudiants que optin per l'avaluació final hauran de presentar-se a la realització d'una prova final escrita.

L'examen constarà d'entre cinc i vuit preguntes sobre els continguts del programa. A cada pregunta hi constarà el valor sobre la nota global.

Els estudiants que optin per l'avaluació final poden comprometre's a un pla individualitzat de seguiment de l'assignatura basat en la realització de lectures i la presentació de treballs, els quals seran tinguts en compte en l'avaluació final.

Per a l'obtenció d'una nota final positiva, caldrà una avaluació positiva de l'examen final.

6. BIBLIOGRAFIA

AMDER, E. (2002): *Cómo hacer reuniones eficaces*. Madrid CCS

ARMENGOL, C., FEIXAS, M. i PALLARÈS, R.M. (2000): *Seguint el fil de l'organització*. Ed. de la Universitat Autònoma de Barcelona. Col. Materials, 92

ARMENGOL, C. (2002): *El trabajo en equipo en los centros educativos*. Ed. Cispraxis, Madrid

BALL, S.J. (1989) : "Recursos y relaciones", cap. 9 de *La micropolítica de la enseñanza*. Ed. Paidós/MEC, Madrid, pp.213-241

BASTONS, M. (2000): *La toma de decisiones en la organización*. Barcelona, Ariel

BERNAL, J.L. (2006): *Comprender nuestros centros educativos*. Mira editores. Zaragoza

BONALS, J (1996) : *El treball en equip del professorat*, Barcelona : Graó, 1996

BROCH, M. H. (1996) : *Travailler en équipe à un projet pédagogique* . Namur [etc.] :

CARAMÉS, R. (2001): *Formación para la dirección de centros educativos: comunicación y eficacia negociadora*. Servicio de publicaciones de la Universidad de La Coruña

CASCON, F. (2000): *¿Qué es bueno saber sobre el conflicto?* Cuadernos de Pedagogía, 286: 61-66

CORNELIUS, H. i FAIRE, S. (1996) : *Tú ganas, yo gano. Cómo resolver conflictos creativamente*. Ed. Gaia, Barcelona

- CORONEL, J.M.,; LÓPEZ, J. I SÁNCHEZ, M. (1994): *Cómo atender a los nuevos miembros de la comunidad educativa*. MEC, Madrid.
- FERNANDEZ, M. y GUTIÉRREZ, M. (2005): *Organización escolar, profesión docente y entorno comunitario*. Ed. UIA/Akal, Madrid
- GAIRIN, J. (Coord) (2003): *Les relacions personals en l'organització*. Ed. ICE de la UAB, Barcelona
- GENTO, S. (1994) : *La participación en la gestión educativa*. Ed Santillana, Madrid
- GIL VILLA, F. (1995) : *La participación democrática en los centros de enseñanza no universitarios*. CIDE, Madrid
- IZQUIERDO, C. (1996): *La reunión de profesores. Participar, observar y analizar la comunicación en grupo*. Ed. Paidós-Cuadernos de Pedagogía
- KAUFMANN, A.E. (1993) : *El poder en las organizaciones. Comportamiento, estructura y entorno*. ESIC-Universidad de Alcalá de Henares
- KREPS, G.L. (1995) : *La comunicación en las organizaciones*. Addison-Wesley, Buenos Aires
- LEPERLIER, G. (1994): *La comunicación pedagógica: técnicas de expresión para el desarrollo personal*. Ed. Mensajero, Bilbao.
- LÓPEZ DE BLAS, M. i SARASUA, A. (1993): *La toma de decisiones. Organización y dirección de reuniones*. Cursos de Formación para Equipos Directivos. Serie Cuadernos. Ministerio de Educación y Ciencia. Madrid.
- NIETO, J.M. (1998) : *Tratamiento cooperativo de los problemas en los centros escolares*. Escuela Española, Madrid
- TEIXIDÓ, J. (1998a): *Tècniques de comunicació en la gestió d'institucions educatives*. Cooperativa Universitària Sant Jordi, Barcelona
- TEIXIDÓ, J. (1998b): *Estratègies de resolució de conflictes organitzatius a escoles i instituts*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona.
- TEIXIDÓ, J. (1999): *La Comunicació als centres educatius*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona.
- TEIXIDO, J. i CAPELL, D. (2004): "El trabajo en equipo" a JIMENEZ, J. (Coord): *El profesorado*. Cisspraxis, Madrid. pàg. 119-137
- TEIXIDO, J. (2005): *El conflicto como oportunidad* en Programa de Formación de Equipos Directivos del Gobierno Vasco. Vitoria
- TEIXIDÓ, J. (2005): "Reflexions i propostes d'acció per a l'acollida dels professionals de nova incorporació a les escoles i instituts", a *Caixa d'Eines*. Departament d'Educació (en premsa)